

Informace pro dárce krve

Doplňkové informace

Před přečtením těchto informací, věnujte prosím pozornost údajům obsaženým v „Poučení dárce krve“ (barevný skládací leták).

Význam dobrovolného a neplaceného dárcovství

Darování krve je hlubokým projevem lidské solidarity, snahou pomoci druhým. Dárce přivádí do Krevního centra FNO ušlechtilý cíl - darovat nenahraditelnou tekutinu. Ta se v mnoha případech podílí na záchraně lidského života.

Na základě doporučení Rady Evropy a Etického kodexu preferujeme dobrovolné a bezplatné dárcovství krve tzn., že dárce krve by neměli být motivováni příslibem finančního prospěchu.

Požadavkem celé společnosti je kvalitní a bezpečná krev. Tohoto požadavku můžeme dosáhnout pouze pomocí zdravých dárců krve.

O krvi a způsobech darování krve

Krev je tekutá tkáň lidského těla, která plní řadu funkcí.

Červené krvinky přenášejí z plic do tkání kyslík a podílejí se na přenosu oxidu uhličitého z tkání do plic. Představují asi 40 až 44% objemu krve a v oběhu zdravého člověka obíhají 100 - 120 dní.

Bílé krvinky jsou součástí obranného systému organismu. Podílejí se na odstraňování nežádoucích látek a bakterií a na tvorbě protilátek. Je jich asi 500krát méně než červených krvinek. Přežívání různých druhů bílých krvinek je různé, od několika hodin až po desítky let.

Krevní destičky se spolu s některými bílkovinami plazmy podílejí na srážení krve. Jsou menší než červené a bílé krvinky a objemově představují jen malou část krve. Životnost krevních destiček v oběhu je 7 - 10 dní.

Plazma je tekutá složka krve. Kromě vody obsahuje celou řadu bílkovin, cukrů, tuků a minerálů. Podílí se na transportu živin, udržování látkové výměny a přenosu informací. Plazma představuje zhruba 55% objemu krve. Naprostá většina složek plazmy se obnovuje během několika hodin až dnů.

Plazmatické bílkoviny představují z hlediska léčebného nejvýznamnější součást plazmy. Asi 2/3 bílkoviny plazmy tvoří albumin, který se rozhodující měrou podílí na udržování vody v cévním řečišti. Druhou velkou skupinou plazmatických bílkovin jsou protilátky (imunoglobuliny) důležité pro obranyschopnost organismu. Třetí důležitou skupinou jsou bílkoviny krevního srážení, které se spolu s krevními destičkami podílejí na zástavě krvácení.

Krevní plazma dále obsahuje bílkoviny transportní a regulační.

Z výše uvedeného vyplývá:

1. Krev je vzácná tekutina. Při jejím nedostatku nebo nedostatku některé její složky má člověk závažné potíže, případně umírá.
2. Krev lze od zdravého člověka poměrně snadno získat (na rozdíl od jiných orgánů) a podáním nemocným ulehčit jejich potíže, případně zachránit život. Proto se rozvinula transfuzní služba a způsoby zpracování krve. Tak je možné podávat nemocným jen tu složku, kterou právě potřebují. Tento postup snižuje nebezpečí nežádoucí odpovědi organismu na transfuzi a navíc umožňuje využít krev odebranou jednomu dárce k léčbě několika nemocných.

Otočte, prosím.

Druhy odběrů

Odběr plné krve – odebírá se obvykle 470 ml krve do plastového vaku. Samotný odběr trvá obvykle méně než 10 minut. Odebraný objem krve u dárce se nahradí během několika hodin, plazmatické bílkoviny a krevní destičky během několika dnů, červené krvinky během 2 - 3 týdnů. Darování plné krve je omezeno pro muže na 4 odběry ročně (výjimečně 5) a pro ženy na 3 (výjimečně 4).

Odběr plazmy, plazmaferéza – odebírá se pouze plazma pomocí speciálních přístrojů, které samy oddělují plazmu od krvinek. Odběr trvá 45 - 90 minut a méně zatěžuje organizmus dárce (plazma se nahradí během 1 - 2 dnů). V průběhu procesu se krvinky navracejí do krevního oběhu dárce spolu s fyziologickým roztokem a protisrážlivým prostředkem. Během roku nesmí být odebráno více než 25 litrů plazmy.

Odběr krevních destiček – odběr se provádí pomocí speciálních přístrojů (separátorů) a trvá kolem 90 minut. Odebrané krevní destičky se nahradí během 1 - 2 dnů. Destičky se většinou připravují pro konkrétního příjemce, tzn. že dárce je k odběru cíleně vyzván s nevelkým časovým předstihem (telefonicky). Pro odběr je nezbytný dostatečný počet krevních destiček a dobrý žilní přístup.

Jak je vyšetřen dárce krve

Dárce krve prochází základním vyšetřením, které zahrnuje:

- rozbor předchozích vyšetření (anamnéza, dotazník),
- změření krevního tlaku, pulsu a případně tělesné teploty,
- základní laboratorní vyšetření (krevní obraz),
- vyšetření lékařem.

Jak je vyšetřena krev dárce

Vzorek krve od každého dárce je vyšetřen na průkaz stanovení infekce, a to HIV, žloutenky typu B a C a syfilis.

Při každém odběru se rovněž provádí vyšetření krevní skupiny v systému AB0, znaku Rh(D) a vyšetření na přítomnost protilátek proti červeným krvinkám. U některých typů odběrů je vzorek krve dárce rovněž vyšetřován na základní jaterní funkce (enzym ALT). U odběrů krevní plazmy se ještě minimálně 1x ročně vyšetřuje celková bílkovina a elektroforéza krevních bílkovin.

Důležité informace

1. V případě nevyhovujícího výsledku testu posíláme dárce písemné uvědomění. V naléhavých případech informujeme okamžitě telefonicky, jestliže nám dárce dá kontakt. Při nejasnostech může dárce navštívit lékaře Krevního centra a ujasnit si nepochopené.
2. Odebraná krev a její složky budou použity pouze v případě jejich vyhovění požadavkům na bezpečnost a jakost.
3. Máte-li jakékoliv pochybnosti ohledně darování krve, můžete se dotázat lékaře nebo jiných zdravotnických pracovníků Krevního centra, kteří Vám odpoví dle svého nejlepšího vědomí nebo Vás kontaktují s osobou, která Vám kvalifikovaně odpoví na Vaše otázky.
4. Jestliže zjistíte, že darování krve by bylo nevhodné, ať už z obavy možnosti vlastního ohrožení nebo ohrožení příjemce Vaší krve, nebo z jiného důvodu, můžete od odběru kdykoliv odstoupit.
5. Údaje získané o Vašem zdravotním stavu budou chráněny a archivovány před zneužitím neoprávněnými osobami, dle zákona o ochraně osobních údajů.
6. Dodržujte prosím dietu cca 14-16 hodin před odběrem. Nekonzumujte: tučná jídla - mléčné výrobky (máslo, mléko, smetana, sýr, tučný tvaroh...), masné výrobky (salámy, klobásy, smažené pokrmy, polévky, ovar, guláš...), čokoládu, ořechy, sladké tukové pečivo. Je nezbytné vynechat konzumaci alkoholických nápojů. Doporučujeme dostatečný příjem tekutin - 1,5-2 litry (čaj, káva, ovocné šťávy, džusy, minerálky). Je vhodné konzumovat ovoce, zeleninu, netučné pečivo, marmelády, med, těstoviny bez tučného dresingu, maso libové dušené, brambory vařené, to vše bez omastku. Není vhodné před odběrem hladovět.